

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 „ 50 „
 Helyben na. noz. áradva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 K.

NAGYVÁRAD, április 5.

A munka eredménye.

(K. Ö.) Előttünk van egy kimutatás, mely a fővárosi bankok és takarékpénztárak üzleteredményét tünteti fel. Most a provízió és inkompatibilitás meleg napjaiban időszerűnek és célra vezetőnek látjuk tanulmányozni e kimutatás eredményét, hogy annál érthetőbb legyen előttünk a husos fazekak birásáért folytatott makacs küzdelem.

Megtanuljuk ebből a kimutatásból, hogy a bankok és takarékpénztárakba fektetett tőkének jövedelmezősége kezdődik a 40 százaléknál s végződik a 10 százalékos átlagnál. Konstatáljuk mindenképp, hogy a tőke produktivitása múlt esztendei eredménye messze mögötte marad az 1895. esztendei munkálkodás eredményének. Míg a tavalyi átlag 14.7 százalékot eredményezett, az idejé jövedelem csak 10 százalék, ámbár ez még kiegészítésre szorul, mivel egynehány pénzintézet osztalék-kimutatása nem szerepel okoskodásunk alapját képező statisztikában. A különbséget mindazonáltal számba veendő visszaesést fog feltüntetni. Örvendhetünk mi ennek a visszaesésnek? Vigasztalásunkra szolgálhat-e az a körülmény, hogy a tőke jövedelmezősége apadóban van? Őszintén szólva nem örvendhetünk. Mivel ez a megkisebbedett jövedelem nemcsak annak a börzei derutnak a kifolyása, mely másfél évvel ezelőtt rettegésbe ejtette a nagytőkét, hanem okozati összefüggésben van az ország gyengülő gazdasági helyzetével. Nincs kifogá-

sunk azon 40 százalékos ellen sem, mely a »Pesti Hazai Takarékpénztár« megállapított osztalék gyanánt részvényeseknek juttat, ha a produktív munka, mely es a tőkének busás jövedelmeket biztosít, a tőke erkölcsi következtében létében nem lenne fenyegetve.

Azért nemcsak különös, de veszélyes jelenség az, hogy ugyanakkor, mikor a nemzet összes osztályai létfenntartásuk érdekében tolytatnak elkeseredett, de eddig eredménytelen küzdelmet, a munkátlanság a mások gazdasági gyengéit ügyesen kihasználó tőke akkora eredményt tud felmutatni, mely a pénzgazdaság egyoldalú haladásának feltüntetéseivel könnyen téves s gazdasági létünket veszélyeztető következtetésekre ragadtathatja a nemzeti erő konszolidációjába vetett bizalmat. A nemzeti munkásság tényezőinek legkiválóbbjai, a mezőgazdaság s a tisztességes iparnak a legnagyobb erőmegfeszítés árán is csak tengés az életök. A földbirtok jövedelme a 3—4 százalékos közt mozog. A belföldi kereskedelemnek a sorsa sem irigylésre méltó. A nagytőke pedig egy üzletlen év után is 10 százalékos jövedelmet biztosít birtokosának. És a nagytőke avval az öntudattal vágja zsebre a könnyen szerzett jövedelmet, hogy nemzeti munkát végzett, hogy ő képviseli a nemzeti haladást s mind az, ami a pénzgazdasági üzleti körökön kívül van, az a nemzeti vagyonosság szempontjából haszontalan erőlködés, ha ugyan nem a legsötétebb reakció.

Azért nem tudunk mi örülni a tőke munka eredményének, mert ebben mi azon törekvések realizálását látjuk, me-

lyek a nagy gazdasági válságok előhírnökei szoktak lenni. Hiszen ha szembe állítjuk egymással a nemzeti munkásság tényezőinek számokban kifejezett munkaterjedelmét, lelki szemünk előtt láthatóvá lesz azon gazdasági fejlődés perspektívája, mely alakulásaiban a gazdasági erők egyensúlyának erőszakos kiközlésével a bomlási proceszus jeleit viseli magán. Hogy valamely nemzet a kapitalizmus fojtogató karjaiba dőljön, ahhoz nem elég, hogy a közkormányzat részéről az egyes gazdasági ágak figyelemben ne részesüljenek, mert ebben az esetben meg van adva a lehetősége annak, hogy a szabad verseny terére lépve, valamenynyien boldoguljanak; hogy ez megtörténhessék, ide több kell, ide a közigazgatási politikának azon törekvése kell, hogy egyes gazdasági erőket különösebb pártfogásba vegyen a többiek rovására. Azért nem tudunk mi örülni a tőke munka eredményének, mert ez világos bizonyítéka annak, hogy ez az osztály harácsolja a nemzeti munkásság többi tényezőit. Erre a munkára a tőke képtelen lenne, ha az uralkodó rendszer nem gondoskodott volna arról, hogy törvénykönyveink csak úgy hemzsegiessenek a tőke érdekében tett inlézkedésektől, míg ugyanakkor süket fülekre találnak a nemzeti munkásságra irányuló önzetlen törekvések.

Ilyen körülmények közt hová fejlődnek a viszonyok? Gazdaságilag gyengülünk s pusztulunk. És vallás-erkölcsi haladásunk? A tőke uradalomnak szomorú következményeit érezzük s látjuk e téren. *Rottek* a jeles történetíró a tőkeuralom befolyását rajzolva a régi Róma közál-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Egy nőgyűlölő.

Írta: IJ. MARKUS JÁNOS.

A város közepén egy kávéházból szilaj mulatók hangja hallatszott ki s a cigány húzta fíradhatatlanul az elcsépett keringő áriákat.

Egy asztal mellett három fiatal ember ült, előttük párolgott a tea, bodor füst fellegetket fújtak cigarettájukból, de nem szólt egyik sem semmit.

Héjja Lajos hátra dőlt székében mintha a zenét hallgatta volna, pedig a gondolata egész más helyen kalandozott. Nem volt barátja az éjjelezésnek, de most az egyszer belecsepent a társaságba s már ha így esett meg a dolog, most az egyszer úgy látszik ki is rugott a hámból néhány mellette levő üres üvegről itélve, melyek talán éppen pezsgős palackok lehettek.

Olyan furesza hangulat uralkodott a kávéházban, mintha mindenkit szentimentálissá akart volna tenni, pedig nem hiányoztak a modern mulatságok legkedveltebb eszközei s ez a helyiség igazán fényűzéssel volt berendezve.

Húzta a cigány szakadatlanul. Korjantottak közbe öszönnel mintha mindenki jól mulatott volna, de aki végig nézett a kompánián úgy elálmosodott, mint aki legalább is két egymásután következő éjszakán keresztül nem csinál egyebet, csak iszik mindent össze-vissza.

Héjja Lajos valami törvényszéki jegyző lehetett, a társai pedig amolyan kávéházi élönzők, akik szeretik a potyát, de a hátuk is borsózik, amikor egyszer nekik is fizetni kell. Az egyik ezimborát Lengyel Kálmánnak hívták a másikat meg csak oda kiáltották, ilyál Pali! O aztán ivott kegyetlenül, mit törődött aztán a világgal.

Héjja úgy hajnal fele megunt az ábrándozást, megoldotta nyelve kerekét s beszélni kezdett természetesen saját magáról.
 — Tudjátok-e fiúk, hogy én nőgyűlölő vagyok? Hígyjétek el gyűlölöm a nőket.
 — Ne fullentes Lajcsi! Hát tegnap? Emlekezz csak vissza az estélyről!
 — Nem tagadnám, ha úgy volna de hát ti is észre vehettétek, hogy én előttem az a szó: »nő« nem látszik. Törültem szivem szótárából a nőit ábrándnak, tündérnek képzelik a szerelmes szívű fiúk. de én ki torkig vagyok velök gyűlölöm. Fanyar izü limonádé pontum. Elkeseríti a szívet, elkorbácsolja a nyugalmat, de állandóan sohasem boldogít.

A szűk körű társaság hallgatott. Az a bizonyos »Pali« hortyogni kezdett, jelül annak hogy kissébb gondja is nagyobb az ilyen kérdéseknél. Lengyel Károly mosolygott szüntelenül.

— Igyál Lajcsi s ne haragudj a nőkre. A szivbeli bajoknál többet ér a prózai való.

— Igazad van tölts!

És ittak egymás kedvéért, Pali meg aludta az igazak álmát.

Valami különös kompánia. Egyik sem enged az elvélből és mégis megegyeznek, más-más véleményük van a világrendszerrel és mégis jó barátok maradnak. A barna képű cigány legény meg, úgy látszik észrevette az unatkozó kompániát, néhány lépéssel közelebb ment hozzájuk s ott húzta fülökbe a nótákat.

A nő gyűlölőknak izlett az ital, úgy látszik füle a zenét is kezdte befogadni, sőt már dúdolta is, hogy: »a női sziv. . .« de azért megmaradt nőgyűlölőnek s mikor a kaszírő reá kacsintott, úgy az emelvényhez repítette a poharát, hogy a leány elszégyelte magát, aztán olvasni kezdett valami rémregényt.

Az a szemtelen pinczér pedig, megértette a dobás keletkezését, levonta belőle a konzervenciát s aztán szó nélkül néhány üveget tett az asztalra. Rövid idő múlva azok is kezdtek fogyni, a cigány meg erősebben húzta, a nőgyűlölő meg nem dúdolt már, hanem danolt torka szakadtából!

Erre már Pali is felébredt s folytatni kezdte ott a hol elhagyta az ivást, egyszerűen esodálatos változáson ment keresztül ez az álmos társaság, melynek egyes tagjai rövid idő előtt még úgy néztek ki, mintha még vizet sem tudnának zavarni.

lapotaira, azt írja: »Önzés és uralomvágy fékevesztett dühvel kalózkodott a nemzet kincseiben. A rablott kincsek Rómában özönlöttek s néhány család tulajdonaként halmozódtak fel s minél nagyobb volt a nyereség, annál nagyobb igényekkel lépett fel a birvágy. . . A régi osztályok megszűntek létezni s megszületett a leggyűlöletesebb arisztokraczia, a pénz arisztokracziája. Mert a született s még inkább az ész arisztokracziája a nemes eszmék befogadására mindig nagy hajlandósággal viseltetik, de a pénzarisztokraczia csak az erkölcsök romjain létezhetik s fejlődhetik. Mert akkor a köteles tisztelet nem az erénynek, sem a becsületességnek, hanem a pénznek szól melylyel minden vásárolható. Minél gazdagabb az egyik, annál szegényebb a másik. A nemzet két ellenséges táborra szakad az egyik az élvezetekben duskálódik, hatalmas s dolyfős, a másik szegény s elnyomott, telve keserűséggel e töke osztályosai iránt. . . » Mintha csak a mi uralkodó viszonyaink lennének markans vonásokkal jellemezve! Igen a töke önző birvágyó, irtózik a nemes eszmék befogadásától s az erkölcs szabályai szerint való gondolkozástól. A hatalmat kezeiben tartja s az azt sértő dolyffal gyakorolja a nemzeti munka kifosztott rétegei felett. A következményekkel pedig nem törődik, mert nemzeti ideálok nem lakoznak benne. Eszményképe a provízió s az üzleti haszon, azért mindig kicsinyli munkásságának eredményét, mert telhetetlen.

Nem veheti senki tőlünk rossz néven a töke egyoldalú fejlődésével szemben nyilvánított aggodásunkat, mikor eddig annak csak átkát tapasztaltuk.

Majláth püspök mentelmi ügye.

A főrendiház szombati ülésén feltűnést keltett az a bejelentés, hogy az új erdélyi koadjutor mentelmi jogát felfüggeszteni kéri a komáromi járásbíróaság.

Egyik fővárosi lap azt írta, hogy elkeresztelési ügyben perelték be a püspököt. Mint

Berugtak alaposan mind a hárman s mikor a zár óra elkövetkezett, Héjja Lajost egy kis pikoló ébresztette fel azzal a nagy horderejű kijelentéssel, hogy talán seperni is kell az urak után.

Szegény fiatal ember, mintha az égből pottyant volna a pokol legégetőbb tüzére, úgy képzelte magát, mikor két társát nem látta sehoh. Hát még mikor menni akart s a pinczér ráförmed galléron ragadva, hogy:

— Ho hó! Ha mulatott az úr, hát fizessen is.

— Hát a többi kettő?

— Azok ketten sem tudtak volna négy piczulát sem kifizetni, — kidobtuk őket a hóra.

Fizetett hát szegény Héjja, de maradt felirva is szépen. Ellumpolta egész havi fizetését, adósága is volt még emellett, feje kábult s úgy érezte hogy a sors gonosz játékot tűz vele, vagy talán megőrült néhány rövid óra alatt.

Mikor az utcára ért, s megcsapta a friss, üde levegő, össze rázkódott mint a tündő sorvadásos, aki először lép be a fenyves erdő illatos levegőjébe, — mintha egy nagy betegség után először hagyta volna el a szobát.

Mire hazaért, fejéből kissé elszált a gőz, rendbe szedhette gondolatait s visszaemlékezett a történetekre.

A szoba faláról egy női arczkép mosolygott felé. Nem tudni, hogy került a nőgyűlölő

most megbízható helyről értesülünk egész másról van itten szó.

Mióta Majláth püspök Komáromban lelkészkedik igen sokan jelentkeznek nála a helyvét hitvallásuak közül áttérés végett. Tavaly 33-ra ment a megtértek száma. Ez persze nagy gondot okozott a hely. vall. pásztornak. Prédikált is már ellene, de nem használt semmit. Keresve kereste azért az alkalmat, hogy bejelenthesse őt valami törvénysértés miatt.

Most végre fogott egy esetet. Egy fiatal leány hagyta ott legujabban az ekléziát. A leány csak két hónap múlva lesz 18 éves. Ezt azonban elnőzte a gróf káplánja. E miatt akarják most őt törvény elő állítani.

Mire a mentelmi bizottság elé kerül az ügy, eltelik a 2 hónap is. Igazán csak zaklatás lenne a dolog és így a főrendiház bajosan fogja kiadni a grófot.

Ha azonban mégis megtörténnék és elítélnék a grófot, nem fog vonakodni követni a hitvallók példáját. De ebből ugyan kevés haszna lesz — az ekléziának.

Becsüljük meg a többséget!

Nincs kifogásunk ellene, akár hogy is vonja le valaki valamely dologból az okulást, az eredményt, mert hát ez minden ember privát és fizetés nélküli foglalkozása. A tolvajpld., ha rajtacsipik nem mindig azt az okulás vonja le: máskor ne lepj; hanem, hogy máskor okosabban lopj.

Bizony furcsa dolgok is történtek az osztrák választásokon, annyira furcsa dolgok hogy ez még a félhivatalosoknak is feltűnik. Mit? lehet e olyan választás, ahol a visszaélés a minimumra redukálódhassék! Lám Badeni nem tanult Bánffitól választást rendezni, de meg is bukott mint a pinyt, Bánffy pedig dicsőségesen megállotta helyét — egy pár meglőtt ember, patakozó vér, de még több patakozó bor, egy kis kidobott parázs pénz, — ennyi az egész és így van a nagy eredmény.

Hiszen — *horibile dictu* — az osztrákoknál a többség csinálja a kormányt és nem amint nálunk szokás, a kormány a többséget, már aztán, hogy szép e vagy csunya az a többség — az ismét más kérdés.

Nézzetek oda! kiált fel a Nemzet, hogy mi

szobájába, de tény, hogy most az egyszer gazdája figyelemre méltatta. Levette helyéről, maga elé helyezte asztalára, nézte hosszan s gondolkodott. Aztán papirt s tollat vett elő s irt valamit, nem amit az esze, hanem amit a szíve sugott. E levél a következőket tartalmazta.

Kedves Kálmán barátom!

A nőkről rosszul itéltem. A nő tényleg egy ábránd s a férfi léha különösen még fiatal. A nő boldogítani képes fejlesztí az ambíziót s nélküle lump, korhely fráteré válsz. Nézd a férfit, mely nem gondol a hónapra, rabja a pillanatnak s amit egyik perczen nem akar, a másik perczen már azt teszi.

Elvem megváltozott, nősülni óhajtok.

Barátod: Lajos.

Másnap egy másik levelet olvasott Lajos mely a következő rövid tartalommal bírt:

Lajoskám.

Igazad van, amit nem akarsz az egyik perczen azt teszed a másikban, mert férfi vagy. Te nagy bolondodt akarsz tenni. Nőgyűlölő barátom, vigyáz a becsületre.

Kálmán.

Összegyűrté a levelet, ostobaság az egész!! A másik perczen már egy szöke leánykát kíséretgett, ki szebb volt a milliói Vénusznál.

lesz, ha szabadjára eresztitek a népeket: Bellum omnium contra omnes; okuljatok ebből ti elkeseredett elenzékiek. No és mire tanitson ez minket:

»Ez minket arra tanít, hogy *becsüljük meg a nagy és erős többséget*. — Csak becsüljétek tisztelt mameluk urak, mi nem találunk rajta semmi becsülni valót.

Oh hogy az a *Badeni* nem járt előbb iskolába *Bánffyhoz*.

Biharvármegye közügyei.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését.

Dr. Beöthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Papp János, Király Viktor, Hraniczky Károly, dr. Popovits György, Sipos Orbán, Papp Miklós, dr. Bulyovszky József, Gyurkovits Kornél, id. Gálbory Sámuel, Balázsházy Bertalan, Ertsey Géza, id. Markovits Károly, Szász Ágoston, Torma Lajos, továbbá alispáni előadókként: Keszthelyi Zoltán, Baranyi András és Lovassy Andor.

Az ülés megnyitása után Sipos Orbán megleghangu buzditó beszéd kíséretében adta át a magyar nyelv tanítása által szerzett érdemeiért, a miniszterium által jutalmazott 50—50 frtot M é h e s János Cséffán és D o b o s Ábel sergesi tanítóknak. A jutalom átadása után, Beöthy László főispán elismerését nyilvánította a nevezetteknek és további tevékenységre buzditotta őket.

Az alispáni jelentés.

Az időjárás a lefolyt hónapban elég kedvező volt. 10 tiszta, 11 felleges, 8 esős és két havas nap fordult elő. A hőmérsék maximumát 15-én + 28 cels. és minimumát 5-én 4 cels. érte el.

A közegészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt, mint az előző hónapban. A hivatalos orvosok 3508 beteget gyógykezelttek és így 153-al többet mint februárban.

A fertőző betegségek közül előfordultak:

1. Vörheny 7 községben betegedett 14, gyógyult 1, meghalt 3, ápolás alatt 10.

2. Roncsoló toroklob 5 községben fordult elő, 16 betegedés, 4 halálzással, kettő gyógyult a többi ápolás alatt.

3. Hasi-hagymáz 2 járás 3 községében fordult elő, beteg volt 11, mindannyian ápolás alatt vannak.

4. Kanyaró 2 községben fordult elő. Beteg volt 2, kik közül 1 meggyógyult, 1 ápolás alatt maradt.

5. Hökhurut 1 községben fordult elő, beteg volt 8, mind felgyógyult.

6. Hólyagos hümlő 3 községben 29 betegedéssel. Gyógyult 3, meghalt 3, ápolás alatt van 23.

Ezután megemlékezik a jelentés a múlt havi választásokról.

A tanfelügyelő jelentése.

E jelentés megemlékezik, a különféle községekben megejtett iskola látogatásról. Több észrevétel tesz a lessi iskolákat, valamint a belényesi gör. kath. papi árvaházat és a vele kapcsolatos leányiskolát, illetőleg melyben ki-
t ü n d e r e d m é n y t tapasztalt.

A kir. ügyész jelentése.

E szerint márczius hónapban letartóztatva volt 381 férfi és 61 nő, — a hónap végén letartóztatva maradt 227 férfi és 35 nő. A rabkórházban ápolatott 20 beteg, 7 gyógyult, 13 ápolás alatt maradt.

A munka keresmény 117 forint 12 krajczárt tett ki.

A pénzügyigazgató jelentése.

E szerint február hóban befolyt:

Egyenes adók czimén	210.429 frt 26 kr.
Hadmentességi díj	1.264 frt 57 kr.
Jogilleték és díjak	39.432 frt 35 kr.

Fogyasztási és italadók	144.874 frt 75 kr.
Bélyegjövődék	21.684 frt 81 kr.
Dohányjövődék	76.964 frt 49 kr.

A jelentés ezután a nagyváradi p. igazgatóság körében beállott személyi változásokról emlékezik meg. A megürült helyekre a miniszterium által a következők lettek kinevezve: Heinrich János és Satz Henrik s. titkárokká, Szita József számvizsgálóvá; ifj. Márkus János számgyakornokká. Megemlékezik még Matyus Zsigmond és Papp Lóránt hely cseréjükről.

Kisebbs ügyek.

Ezután a folyó ügyekre tértek át, melyek a reájuk vonatkozó határozati javaslatok egyhangu elfogadásával elintéztettek.

Miniszteri leiratok.

Végül a miniszteri leiratokat olvasták fel, melyek egyhangulag tudomásul vétettek mindannyian, a reájuk vonatkozó vélemények szintén minden felszólalás nélkül elfogadtattak.

Több tárgy nem lévén elnöklő főispán fél 11 órakor az ülést berekesztette.

Nagyvárad város 1896. évi zárszámadása.

— A főszámvevő jelentése. —

Nagyvárad város házi pénztárának 1896. évi bevételei és kiadásairól szerkesztett zárszámadást, az ezen számadás alapját képező s mind a bevételekre, mind a kiadásokra nézve megfelelő okmányokkal felszerelt naplóval együtt az ugyanezen számadás eredményéről készített mérleg; a város pénztárában 1896. év végén őrzés alatt maradt rendes és ideiglenes letétekről szóló kimutatásokról, végül a város cselekvő és szenvedő vagyonainak 1896. december 30-iki állását előtűntető leltárt szabályszerű tárgyalás és az 1886. XXII. t.-ezikkben előirt alakítások betartása után — törvényhatósági, illetve pedig belügyminiszteri jóváhagyás céljából törtéendő további felterjesztés végett, felvilágosító és indokló jelentéssel benyújtotta a városhoz R a g á n y János főszámvevő.

A jelentésből közöljük a következőket:

I. A házi pénztári zárszámadásainál a rendes bevételeket illetőleg: a »Pénztári maradvány« cz. főrovat alatt elért eredmény 83.713 korona 55 fillérrel haladja felül az 1896. évi költségvetés során e czimen előirányzott összeget.

Hosszu, tételről-tételre, rovatonként mutatja ki a költségvetéstől eltérő eredmény okát.

A házi pénztári számadás keretében is az ide vonatkozó bevételeket és kiadásokat az alábbiakban külön részletezem.

1. Bevételek a regále-kötvények árából:

a) Az 1896. évi házi pénztári mérleg kapcsán jelentés szerint	91.556 kor 70 fill.
b) Regále-kötvények vételárából befolyt (B. XYIV.)	400.810 kor. — fill.
Összesen:	492.336 kor. 70 fill.

2. Kiadások a jelzett bevételek terhére:

a) Reál és polgári iskolák építése és felszerelésére	44.920 kor. 24 fill.
b) Tüzérlaktanya építésére, a pénzpiacon kedvezőtlen állása miatt azonban egyelőre fel nem vett költségen lebonyolításáig	346.849 kor. 96. fill.
c) Az új városháza tervezése alkalmából felmerült kiadásokra	7.735 kor. 26 fill.
d) A vízvezetékkel kapcsolatos létesített partvédművek költségeire a szerződés alapján	28.483 kor. 88 fill.

e) A »Ferencz József« lovassági »laktanya« tervezési költségeire utólagosan felszámított kiadás

6.000 kor. — fill.
 Kiadások összege 433.989 kor. 34 fill.
 Lévéen a bevét. összege 492.306 kor. 70 fill.

A regale kötvények vételárából az 1896. év végén rendelkezésre maradt 58.377 kor. 36 fill., mely a mérleg szerint kitüntetett maradvány összegében foglalattik.

A mérlegre nézve:

A zárszámadás alapján egybeállított mérleg szerint 1896. évben:

a házi pénztár bevételeinek összege 2.231.773 kor. 59 fill.
 a házi pénztár kiadásainak összege 2.092.654 kor. 61 fill.

tehát az év végén mutatkozó maradvány 139.118 kor. 98 fillért tett; mire nézve e helyen is kiemeli, hogy ezen összegből 58.377 korona 36 fillér a regale-kötvények eladási árából maradt rendelkezésre; ugyanazért az 1898. évi házi pénztári költségvetés megállapításánál, mint a törvényben meghatározott fedezeti összeg maradványul csak 80.741 korona 62 fillér lesz figyelembe vehető.

A mi a napló és a főkönyv adatai között mind a bevételeknél, mind a kiadásoknál mutatkozó 4.164 korona 78 fillérnyi különbözetet illeti, erre nézve jelenti, hogy ez az év folyamán eszközölt napló kiegyenlítésekből származik.

Szemből azon körülménnyel, hogy a lefolyt év harmadik negyedének végén beterjesztett kezelési kimutatás kapcsán, a háztartásról tényleg kedvezőtlen képet nyújtott, — szükségességnek tartja reá mutatni ama tényezőkre, a melyek egyrésztől hozzájárultak ahhoz, hogy a zármérleg ily kedvező alakulást vegyen és másrésztől fel említi azon szükségleteket, jobban mondva tartozásokat is, melyeknek kielégítése a lefolyt évek budgetjét, tehát a fentebb kitüntetett maradványt terhelik. Nevezetesen:

1. Az említett kezelési kimutatás benyújtása alkalmával, tekintve az ide vonatkozó tárgyalások menetét alig számíthatunk arra, hogy az állami italmérési jövedék többletéből, az egyes városokat törvény szerint megillető s a költségvetésbe fel is vett részesedési jutalékot a zárlat előtt megkaphassuk; e czimen pedig az előző 1894. évről elmaradt összeggel együtt az 1895. év végéig terjedő időszakra 31.696 korona 32 fillér, tehát az előirányzatot is 16.696 korona 32 fillérrel felül haladó összeg oly időben tétellett folyóvá, hogy az még 1896. évi háztartás javára lett bevételezhető.

2. A sör- és cukor-fogyasztási adó az illető üzletekkel havonként és illetve két havonként utólagosan számoltatván le, a míg a jelzett kezelési kimutatásban csak a január — júliusi időszakra beszédett összegek szerepeltek, addig a zárszámadásban — a póttartalványozási időszak alatt — az e czimben egészen az év végéig esedékessé vált bevételek elszámolhatók voltak, mi által a III-ik negyed végén összeállított kezelési kimutatás alapján az utolsó negyedre levont következtetés több ezer koronával maradt alul a tényleg elért eredményen.

3. A községi iskolák államsegélyének folyóvá tételére sem számíthatunk teljes bizonyossággal, mert annak idejében az 1894—96. tanévre járó államsegély sem folyósított, az tehát, hogy e czimen az 1895—96. tanévról szóló iskolai számadás elbírálása alkalmából vallás- és közoktatásügyi kir. miniszter ur Ó nagyméltósága a 14.000 korona segély összeget pótlólag kiutalni kegyeskedett, — egészen váratlanul következett be.

4. Hozzájárult a kedvező eredmény elintézéséhez az a körülmény is, hogy az állategészségrendőri zárlat alól a már huzamosabb idő óta bezárt környékbeli községek legnagyobb része az év vége felé feloldatván: november és december havi vásáraink forgalma jelentékenyen emelkedett s ez által több rendbeli bevételeink örvendetes módon megszorítottak.

Ugyanitt kell továbbá megemlíteni azt is, hogy a korábban vállalt, de az 1896. év végéig különböző okokból ki nem egyenlített tartozásainkra feltétlenül a kitüntetett maradvány kell, hogy szolgáljon. Eme tartozásaink pedig a következők:

A tek. törvényhatósági bizottság még az 1895. évben elhatározta, hogy Magyarország ezredéves fennállása alkalmából egy történeti tárgyú olajfestésű képet szerez be, annak 24.000 koronában meghatározott költségeire külön 4% pótdadót jelölve ki fedezetül.

A megszavazott pótdadó kivételét és be is szedtetett, azonban a kép árából eddig csak 8.000 korona fizettetett ki, mivel a hátralevő összeg a kép átvétele után válik esedékessé.

E czimen tehát 16.000 korona terheli a házi pénztárt, melynek fedezetéül az előadottakból kitűnőleg a maradvány szolgálhat.

A múlt év végéig ki nem egyenlített, s a reáliskola fentartásához való hozzájárulás czimén az állam pénztárába befizetendő 8.000, helyesebben 10.000 korona hátralék szintén a jelzett maradvány összegből létszen fedezendő.

III. A vagyon leltárra nézve:

A leltár cselekvő vagyona 1896. év végén:

a cselekvő vagyonok értéke 20.465.629 kor. 50 fill.
 a szenvedő állapot 8.879.353 kor. 80 fill.

tehát tiszta cselekvő vagyon 11.586.275 kor. 70 fill.

— mit összehasonlítva az 1895. év végén kimutatott »tiszta« cselekvő értékkel 10.983.010 kor. 81 fill.

— mutatkozik vagyon szaporulat 603.264 kor. 89 fill.

IV. A letételekre nézve:

A letételekről szóló kimutatások szerint 1896. évben a forgalmi adatok következők:

I. Rendes letételek czimén;

Az 1895. évről áthozott függő tételek összege 226.762 kor. 27 fill.
 1896. évben bevételeztetett 47.770 kor. 50 fill.
 Összesen 274.532 kor. 77 fill.
 1896. évben kiadatott 48.918 kor. 18 fill.
 1896. év végén kezelés alatt maradt 225.614 kor. 59 fill.

2. Ideiglenes letételek czimén:

1895. év végén maradt 68.090 kor. 81 fill.
 1896. évben befolyt 519.951 kor. 56 fill.
 Összesen 658.042 kor. 37 fill.
 1896. évben kiadatott 513.772 kor. 26 fill.
 1896. év végén kezelés alatt maradt 144.270 kor. 11 fill.

Ki lesz az új polgármester?

— A tizes bizottság értekezlete. —

A szabadelvű párt által kiküldött tizes bizottság Vasárnap délután értekezletet tartott Hlatky Endre, a szabadelvűpárti elnök lakásán, hogy együttesen megbeszélje eddigi észlelete s megállapodása eredményét az új polgármester személyére vonatkozólag.

Jelen voltak: Hlatky Endre elnöklete alatt Hoványi Géza, Reismann Mór, Ulmann Izidor, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Bertsey György, Moskovits József, dr. Radó Ignác és Farkas Izidor.

Az értekezlet szerint jelenleg a szabadelvű párt részéről 3 komoly jelölt jöhet csak figyelembe u. m. Hoványi Géza, dr. Bulovszky József és dr. Miskolczy Ferencz. Minthogy azonban Hoványi Géza, kinek legtöbb chance-a volna pályázata esetén a polgármesteri állás elnyerésére, csak bizonyos feltételek alatt hajlandó meghozni azon anyagi áldozatot, hogy pályázatát benyújtsa, mely feltételek következtetéséről a párt Hoványinak teljes garanciát nyújtani nem képes részint,

mivel titkos szavazás van, részint mivel a 48-as párt állásfoglalása még nem tekinthető egész határozottnak, az Ullmann Izidor felszólamlásai dacára, ki Hoványit kapacitálni igyekezett, a tizes bizottság tagjai hosszabb vita után, melyhez minden tag hozzá szólott, elhatározták, hogy e kérdésben végleg még nem döntenek.

Dr. Miskolczy Ferenc kandidálása szintén nem vezetne kellő sikerre, amennyiben a városi körök nem szívesen látnának magok között megyei embert, s ebben a városatyák egyrésze is, jogainak megcsorbítását látna s valószínű, hogy a szabadelpárt tagjainak szavazata is annyira megoszlanék a Miskolczy pályázata esetében, hogy a párt két szék között földre esvén, a 48-asok jelöltje jutna győzelemre.

Legalkalmasabb jelöltnek látszik tehát dr. Bulyovszky Lószef kir. ügyész, kire nézve a fentebbi feltételeknek és eshetőségeknek ugyszólván egyike sem merül fel, miért is a tizes bizottság hosszabb eszmecsere után a dr. Bulyovszky jelölésében állapodott meg.

Ezen jelölés azonban korántsem tekinthető teljesen véglegesnek, amennyiben a dolog érdemében való végső döntés magának az egész szabadelvű pártnak marad fenn, mely **f. hó 10-én szombaton délután** fog újra ülésezni Hlatky elnökle alatt s itt fog beszámolni a tizes bizottság is eddigi ténykedéséről és megállapodásáról. De valószínű, hogy a teljes párt is acceptálni fogja a fentebbi megállapodást, mely különben módosulhat is még addig, amennyiben a délután a szabadelvű és a 48-as párt még egy közös értekezletet is fog tartani ez ügyben.

E közös értekezlet célja előreláthatólag egy compromissum létrehozatala, mely szerint ha csak lehetséges, a 48-as párt is eltekintve jelöltjétől s egy olyan jelöltben állapodna meg, kire mindkét párt egyhangulag adná szavazatát.

Jelenleg tehát így áll a dolog, hogy a Rác Mihály kilátásai meglehetősen javultak, mert úgy látszik, hogy a szabadelvű párt nehezen képes végleges megállapodásra jutni.

De ne feledjük, hogy még több mint egy hónap választ el a polgármester választástól. Ez alatt pedig sok minden történhetik. Azonban az is tagadhatatlan, hogy a szabadelvű párt uralja a helyzetet városunkban.

UJDOSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 6-7. Jegyzői vizsga a vármegyeházán.
 9. A székesegyház új oltárának felszentelése, d. e. 9 órakor.

* **A jogász ifjúság matinéja.** Vasárnap délelőtt 11 órakor a helybeli jogakadémia ifjúsága igen sikerült matinéét rendezett a jogakadémia disztermében a folyó hóban tartandó diák kongresszus költségeinek fedezésére.

A matinén nem igen nagy számú, nagyobbára hölgy közönség vett részt. A csekély szám azonban nem lohasztotta le az ifjúság lelkesedését s oly kitűnő programban részesítették a publikumot, hogy az kezdettől végig nem unatkozott egy perczig sem, sőt egyes számok igazán élvezetesek voltak.

A műsort Némethy Ferenc önképzőköri elnök ügyes beszéde nyitotta meg, melyet Krüger Aladár »Kosár« című hosszabb verses elbeszélése követett, melyet lapunk holnapi számában egészen közlünk.

Azután Kerényi Miklós olvasta fel

»Naiv urfiak és kisasszonyok« című ügyes csevegését.

Ezt követte Örléy Dénes szavalata, ki Arany János »Álom és való« című költeményét adta elő.

Papp János humoros karczolatát a »felolvasásokról« Gara Ákos igen ügyesen és nagy routine-nal előadott »Bohém vér« című saját szerzeményű monológja követte, mely egyuttal a program utolsó pontja is volt s az ez által keltett jó hangulat hatása alatt oszlott szét 12 órakor a közönség.

* **A kölesei szobor leleplezése.** A hazafias kegyelet szép ünnepet ült ma N. Károlyban. Ma leplezték le nagy ünnepek között Kölcsey Ferenc szobrát, mely a Károlyi kastély parkjában van föllállítva. A leleplezési ünnepély lefolyása a következő volt. Miután a nagykárolyi dalárda elénekelt Kölcsey Hymnusát, Bartha Miklós igen szép beszédet mondott. Beszéde nagy és mély hatást gyakorolt a jelenvoltakra. Ezután Károlyi István gróf átadta a szobrot a városnak, mire Debreczeni István, Nagykároly polgármestere, a szobrot szép beszéd kíséretében a város nevében átvette. Kallós Edét, a szobor alkotóját, lelkesen megéljenzették. Koszorút tettek a szoborra beszédek kíséretében Károlyi István Szödemeter község nevében, Kún tanácsnok Budapest főváros nevében; Szilágymegye koszorúját báró Wesselényi főispán tette le; továbbá az aradi Kölcseykör, Szatmár város, a szatmári törvényszék, Nagybánya, a nagykárolyi nőegylet, a nagykárolyi ifjúság, Szatmár vármegye és Nagykároly város is koszorút helyezett a talpazatra.

Dr. Kiss Ferenc. A nagyváradai orvosi kar egyik legmunkásabb tagja hunyta le tegnap örök álmra szemeit. Dr. Kiss Ferenc volt megyei főorvos tegnap reggel öt órakor meghalt. Dr. Kiss Ferenc az 1881. évtől 1895. évig volt Bihar megyének tiszti főorvosa; ezelőtt 2 évvel öreg korára és gyógyíthatatlan betegségére való tekintettel nyugdíjaztatta magát s csupán magán praxist folytatott. Ezelőtt fél-évvél azonban szélhűdés érte, még pedig olyan súlyosan, hogy egész teste megmerevedett s kénytelen volt egész halála napjáig teljes mozdulatlanságban ágyban tölteni napjait. Ehhez a fájdalmas állapothoz járult gyógyíthatatlan betegsége, mely végre is sirba döntötte a különben sem igen erős szervezetű embert. Dr. Kiss Ferenc a nagyváradai társadalomnak is általánosan kedvelt tagja volt. Egyetlen leányát, dr. Wallner Ödön megyei t. főügyész vette el. Az elhunyt, ki igen jómódu ember volt, a mennyiben Nagyváradon és N.-Szalontán több háza van, tevékeny részt vett minden társadalmi és orvosi mozgalomban, tagja volt a Bihar megyei Nemzeti Casinónak s az »orvos egylet«-nek, mely utóbbi ülésein néhány alkalommal érdekes felolvasásokat is tartott. Halála hírére azonnal kitűzték a gyászlobogót a Nemzeti Casinó épületére, a vármegyei székházra és a Bihar megyei közkórházra.

Temetésén, mely holnap délelőtt 10 órakor lesz Korona-utcai lakásáról, testületileg fognak részt venni a vármegye tisztikara és a nagyváradai orvos és gyógyszerész egylet.

A család a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Özvegy Kiss Ferencné szül. Hampel Józefa és leánya: Mariska férjével dr. Wallner Ödönnel s gyermekeik: Ödön, Erzsike, Jenő, Jolánkával a többi rokonok nevében is szomorodott szívvel tudatják az áldott jó férj, szerető apa, após, nagyapa s rokon dr. Kiss Ferenc biharvármegye nyugalmazott főorvosának folyó év április hó 5-én reggeli 5 órakor élte 64-ik, boldog házasságának 34-ik évében hosszasan szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 7-én délelőtt 10 órakor fog-

nak Korona-utca 254/b számú háztól az ev. ref. egyház szertartásai szerint az olasz sírkertben örök nyugalomra tétetni. Nagyváradon, 1897. április hó 5-én. Béke lengyeu porai felett!

* **A »Szigligeti Társaság« pályadíjának nyertese.** A »Szigligeti Társaság« által kitűzött pályadíjak egyikét Ritoók Emma, Ritoók Zsigmond kir. táblai elnök leánya nyerte el a »Természettudományok iránya a szépirodalomban« című művevel. A 200 korona pályadíjat Vasárnap nyújtotta át Rádli Ödön társasági elnök a nyertesnek dr. Adorján Armin titkár kíséretében. Az érdekes dolgozat feletti bírálatot dr. Hoványi Gyula jogtanár készítette. Ritoók Emma neve nem új az irodalomban. Számos apró dolgozat, tárczacikk stb. jelent meg tőle napilapokban és folyóiratokban fordításai is igen figyelemre méltók, melyek egyiket Kielland Alléreg című regényét Kisfaludy társaság adta ki. — Ritoók Emma személyében csak méltó helyre jött a jutalom, mert alapos nagy műveltségénél és irodalmi munkásságánál fogva nagyon megérdemelte, hogy Nagyvárad egyetlen irodalmi társulata is kiténtesse koszorújával.

* **Tavaszi áradások.** A megye területén átvonuló folyók u. m. a Körös és a Berettyó a tegnapi nap folyamán lényegesen apadtak, csupán egy helyről kaptunk távirati értesítést, hogy az áradás nő. A Fekete-Körös az egész vonalon lassan apadni kezd. A vizállás reggel a következő volt: F.-Tót 182 cm., Bajj 367 cm., Ant 606 cm. A n.-szalontai csatorna 13 cm-rel apadt. A csatornát a homoródi érnél elzárták, hogy gyorsabb lefolyása legyen. Az örök mindenütt ki vannak állítva. Az időjárás esős. Veszély sehol sincs. Egyedül B.-Ujfalunál árad lassan a Berettyó, melyet az esőzés egyre növel. A vizállás 308 cm. Margittánál azonban a Berettyó apadóban van. A vizállás 153 cm. Az időjárás az egész vidéken borús, esős, mi különösen a vetésekre nagyon káros hatással van.

* **Állami segély egy tanítónak.** A kulturális miniszter értesíti Bihar megye alispánját, hogy a galospetri ev. ref. tanító fizetésének 400 frtra leendő kielégítése céljából évi 31 frt államsegélyt engedélyezett.

* **A Halász-Korbuly ügy.** Halász Lajos a »Szabadság« segédszerkesztője a vasárnap folyamán Budapestre utazott s gróf Keglevich István és Hagara Viktor főispán segédei által provokáltatta Korbuly Józsefet. A párbaj ma reggel lesz. Feltételek: háromszori golyóváltás, sértetlenség esetén kardpárbaj végkime-rülésig. A rendkívüli súlyos feltételek a sértés nagy fokában lelik magyarázatukat.

* **Nyugalomba vonuló városi mérnök.** Harmincz évig szolgálja Nagyvárad város érdekét odaadó buzgalommal, szakértelemmel Beszedits János városi mérnök. 1867-ben lépett be a városhoz s azóta becsületesen, hűségesen töltötte be állását, oly csekély fizetésért, a mely alig vehető számba szakembernél. Csak az utóbbi időben részére megszavazott személyes pótlékkal együtt rugott fel a fizetés évi ezer frtra. A derék öregel most végre is megtörte a munka, látása meggyengült. Tegnap beadta a városhoz a nyugdíjazás iránti kérvényét. Hivatkozik munkásságára s kéri, hogy a városi közgyűlés szavazzon meg részére évi 850 frt nyugdíjat, mivel a szabályszerű nyugdíj oly csekély, hogy abból nem tudna megélni családjával agg napjaira.

* **A tankötelesek összeírása.** Rimler Károly főkapitány beadványt intézett a városi tanácschoza tanítókhöz összeírása tárgyában. Ugyanis, nem sokára meg kell kezdeni házról-házra a csemeték összeírását. A főkapitány beadványában kijelenti, hogy a rendőri közegek annyira el vannak foglalva, hogy az összeírást nem teljesíthetik s ajánlja, hogy a város tanítókkal végeztesse az összeírást.

* **A Bemer téri színház építése.** A Bemer-téri színház-terveket a közgyűlés kiadta a

szakbizottságnak, hogy tegyenek jelentést műszaki szempontból miként vihető keresztül a színház felépítése a Bémér-téren. A szépművészeti közlekedési és a színügyi egyesület szakbizottság szerdán, április 7-ikén délután 3 órakor fogja tárgyalni a terveket s a szakértők jelentéseit. Az ülésen *Fellner* bécsi műépítész, a színház terv készítője is jelen lesz.

*** A nagykáti honvéd emlék leleplezése.** Nagykátán tegnap leplezték le az 1848. április 4-én elesett honvédek emlékére emelt szobrot. A felbogarodott s ünnepi színbe öltözött községnek a fővárosból is óriási számu vendége volt. Keglevich G. gróf szoborbizottsági elnök szép beszéde nyitotta meg az ünnepélyt. Eközben hullott le a lepel az emlékről, amelyet Gerenday Béla készített, Nagy-Káta községe nevében Gemperle Károly jegyző ígerte meg, hogy az emléket gondozni fogja. Azután a koszorúk elhelyezése következett, majd pedig ünnepi lakoma volt az »Arany kereszt« fogadóban. Lakoma után a község a temetőbe vonult, ahol Lukács Gyula a hősök sírja fölött gyűjtő határu beszédet mondott.

*** A kommandánsrét megvásárlása.** A pénzügyi szakbizottság tudvalevőleg kimondotta, hogy célszerűnek véli, hogy Nagyvárád városa megvásárolná a Kommandánsrétet, ha nem éppen vásárhelynek, hanem valamely más célra. A városi tanács a csütörtöki közgyűlésen jelentést tesz a vásártérek összepontosításáról. Együttal átír a tanács a I. szert. káptalanhoz, hogy hajlandó-e egészben vagy részben, a város haladása szempontjából a Kommandánsrétet eladni. Az ügyben különben *Dus László*, *Papp János*, *Ragány János*, és *Busch Dávid* tagokból álló bizottságot küldötte ki.

*** A Fő-utca kövezetének javítása.** Busch Dávid városi főmérnök jelentést tett a tanácsnak, hogy a Fő-utca és a vasúthoz vezető Ország-utat újra kell kövezni, mert a granit kő már annyira elkopott, hogy az egész út telve van gödrökkel. A városi tanács a főmérnök jelentését kiadta a szépművészeti közlekedési szakbizottságnak.

*** Városi segélyt a városligetnek.** Felhivtuk pár nappal előbb a városi tanács figyelmét, hogy a Városliget feltöltését segítse elő, s utaljon ki vagy 100—150 frtot a földhordásra. Ugy látszik hogy lesz eredménye a dolognak. *Rátkay József*, a Városliget létesítője és gondozója tegnap kérvényt adott be Nagyvárád város tanácsához, a melyben a töltéshez szükséges földhordásra 100 frtot, egy új ut alapozására 50 frtot kér. Azt hisszük hogy ez a legkevesebb, a mit a tanács tehet a Városliget érdekében, mely hivatva van a jövő Nagyvárád legszebb legegészségesebb sétá és gyermek játszó helyéül kifejlődni. Reméljük, hogy a városi tanács készséggel kiutalja a kért összeget a városi pénztárból.

*** Az alispán illetékessége.** A halászatra nézve Biharmegye alispánja a halászatot foglalkozók között társulatot akar létesíteni s a területbe beakarta vonni Nagyvárád Körözmedrét is. Kérdést intézett a városhoz, hogy elismeri-e az alispán illetékességét a nagyváradi körözmedret illetőleg. A városi tanács *Dus László* véleménye alapján, kimondotta, hogy az alispán illetőséget nem ismerheti el s továbbra is meghagyja Nagyvárád területén a halászatot szabad iparnak.

*** Ártézi kut kötegyánban.** Kötegyán község képviselő testülete elhatározta, hogy a lakosság egészséges vízzel való ellátása céljából ártézi-kutat furat. A miniszter leiratban értesíti Biharmegyét, hogy a furatáshoz átenged egy állami kutfuró készüléket, ha Szatmár-Németiben befejezik a kutfurást.

*** Az állandó sorozó-bizottság.** A Nagyvárád működő állandó sorozó bizottság polgári elnökéül ez évre *Szunyogh Péter* alispán *Miskolczy Árpád* m. főszámvevőt, helyettes elnökéül *Hranyiczky Károly* árvaszéki elnököt, polgári orvosá dr. *Popovics György* m. főorvost

nevezte ki. A bizottság a következő napokon fog működni: május hó 5., 12., 20. és 28., — június 4., 21., július 5., 20., aug. 5., szeptember 6., 20., október 5., 20., november 5., 20., december 6., 20. A bizottság a régi városházában tartja a szemléket.

*** A kis-sebesi vasuti szerencsétlenség.** Szombaton a Kolozsvár felől Nagyvárádra jövő tehervonat, a kis-sebesi állomáson kisiklott. A mozdonyvezető a kisiklás áldozata lett. A megéjtett vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlenséget a váltóór okozta, aki ez nap foglalta el állását s épp a rakodó sinre ment a vonat és kisiklott. A mozdonyvezető nem vette észre, hogy a kocsi nem jó részre tereltettek s így keletkezett a szerencsétlenség. Rengeteg kár történt s több kocsit teljesen összetört. A váltóór azonnal előmozdították állásától, ki talán oka nem volt a szerencsétlenségnek, mert első szolgálata alkalmával csak két sinned bánt s most egyszerre nyolczat bíztak rá.

*** Arczképleleplezés.** Szép ünnepély folyt le vasárnap délelőtt 11 órakor az izr. szent egyet kórházának nagytermében, ahol nagy közönség gyűlt egybe. Ekkor leplezték le ugyanis néhai dr. *Berkovits Zsigmond* orvosnak olajfestésű arczképletét. Az ünnepélyt *Löblé Henrik* nyitotta meg, majd dr. *Kornstein Lajos* mondott beszédet, melyben az elhunyt orvos működését fejtegette ékes szavakban. Végül dr. *Konrád Márk* lendületes szavakban köszöntö meg az egyetnek az egykor kartárs iránt kifejezt kegyelet érzését, mint a mely az egész orvosi karra megtisztelő.

*** A kaszárnya-utcaiak kérése.** A sok sáros utca között nem a legesinosabb Alsó és FelsőKaszárnya-utca a Nemzeti hid mellett. A legkisebb esőzésre bokáig járnak a sárban. Az utca lakosai most egy kérvényt adtak be Nagyvárád város tanácsához, et melyben az utca rendezése után esengenek.

*** Kioszk a Lloyd előtt.** A Nagypiac-téren levő Lloyd kávéház tulajdonosa: *Rendes Vilmos* egy nagy kioszk építésére kért engedélyt, a melyet a Csaruok és házak között akart felállítani. A városi tanács azonban nem engedí oly nagy szabásu alkotmány építését, a mely elfoglalná az egész szabad területet.

*** Uj udvari szállítók.** A király a *Laczkó* testvérek budapesti ékszerész és *Killér Ede* debreczeni butorkészítő céget, melynek mind-egyike Nagyvárádon is bir üzlettel, udvari szállítójává nevezte ki.

*** Hölgyek figyelmébe.** Párisi és bécsi különlegességek és ujdonságok áruházának esdőtömeg kiürsítése 50% engedménnyel *Markovits Mór* parti áruházában Kert-utca korona kávéházzal szemben kiürsítatnak. E ritkaságok közé számítható alkalmat a nagy érdemű hölgy közönség figyelmébe ajánljuk.

*** Kert-utczán Markovics Mór** parti-áruk raktárában a esdőtömegekből megvett áruk, melyek már eddig is 50%-al olcsóbbak, mint bárhol, üzlet átalakítás miatt becsáron alól bármely árban árusítatnak ki, mely ritka kedvező alkalomra a nagyérdemű közönség b. figyelmét felhívjuk.

A «Szigligeti-Társaság» közgyűlése.

— 1897. ápril 4. —

Vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartotta a «Szigligeti-Társaság» rendes évi közgyűlését a városháza nagytermében meglehetősen csekély érdeklődés mellett.

A gyűlésnek a rendes folyó ügyeken kívül csupán két érdekes momentuma volt. Az egyik irodalmi pályázat eredményének kihirdetése volt, mely azonban igen gyengének mondható, amennyiben csupán egyetlen pályadíj volt kiadható. A jelítség levél felbontása után, *Ritók Emma* neve tűnt elő, ki a »Természettudományok iránta a szépirodalomban« című művel elnyerte a társadalmi tudományok köréből kiírt pályamunkákra kitűzött 200 koronát. A másik jelentősebb esemény a főtáskári állásbe-

töltése volt, mely egyhangulag történt s *Bodor Károly* orvos választatott meg a *K. Nagy Sándor* helyére.

A gyűlésről részletes tudósításunk a következő:

Jelen voltak: *Rádl Ödön* elnöke alatt *Széchenyi Jenő*, *Dr. Adorján Ármin* és *Winkler Lajos* titkárok, *Böszörményi Géza* ügyész, *Dr. Bodor Károly*, *Csák Máté*, *Dr. Hoványi Gyula*, *Laszky Ármin*, *Lovassy Andor*, *Dr. Gyémánt Jenő*, *Ifj. Kocsán János*, *Fehér Dezső*, *Dr. Sipos Árpád*, *Dr. Sarkadi Lajos*, *Potássy János* stb.

Rádl Ödön elnök rövid beszéd kapcsán nyitotta meg az ülést, melyben azt hangoztatta, hogy bár nem sokat tett a lefolyt évben a társaság, de igyekezett érdemeset produkálni. Sokan keveslik működését, felhozzák, hogy az egyet nem igen gyakort szerepet, de mentés-gül felhozza, hogy Nagyvárádon az egyleti élet valóságos tultengésben lévén, igen nehéz a közönséget, előítéletekkel stb. megküzdeni.

A Társaságnak három nevezetesebb alkotása volt a lefolyt évben a népkönyvtárak megteremtése, az »Évkönyv« kiadása s a felolvasó ülések rendezése, mely közül különösen az *Endrődi Sándoré* valóságos irodalmi esemény számba ment.

Mint hogy az ülésen 15 tag van jelen, az határozatképes s így azt megnyitja. A jkv hitelesítésére *Potássy János*, *Böszörményi Géza* és *Rácz Mihály* tagokat kéri föl.

A főtáskári jelentést, melyet alább kivonatossan közlünk felolvasottak tekintették s elfogadták. A jelentés a következő:

A lefolyt év ha nem vert is fel nagyobb hullámokat a Társaság életében, de a komoly, lelkiismeretes munkásságnak nem volt hiányával, sőt nem is nélkülözött minden érdekességet.

Ilyen kimagasló mozzanat volt a Társaság évi működésének folyamán az az ünneplés, melyet Társaságunk a magyar népszimű legigázabb képviselőjének báró *Splényinének*, a kit még mindig *Blaháné* név alatt tapsol a népsziművek minden barátja — tiszteletére rendezett.

A művésznőnek 1896. évi szept. 20-án történt bucsu felléptekor a társaság ezüst koszorút nyújtott át a következő felirással: »Nagyvárád város közönsége br. *Splényiné-Blaha Lujának* 1867. május 18.—1896. szept. 20.«

Ugyancsak e kitüntetésben részesítette szept. 24-ikén, a nagy tragikus és jeles író *E. Kovács Gyulát* 40 éves színészi jubileuma alkalmából.

A tagok száma a lefolyt évben is gyarapodott. A lapító tagjaink sorába lépett a nagyváradi I. sz. káptalan jótekonyságáról ismert kiváló tagja: *Winterhalter Antal* kanonok, 200 koronával.

Városunk érdemekben gazdag polgármesterét: *Sal Ferencz* kir. tanácsost polgármesterré választásának 20-ik évfordulója alkalmából a közgyűlés tiszteletbeli tagjává választotta.

A rendes tagok száma: *Beksics Gusztávné*, (írói néven *Bogdánovics György*), *dr. Dési Géza*, *dr. Grósz Albert*, *dr. Imrik Péter*, *E. Kovács Gyula*, *Ifj. Kocsán János*, *Nagy Endre*, *Somogyi Béláné* szül. *Marsó Ilona*, *Sulyok István* és *dr. Várad Antal* jeles tagokkal szaporodott.

A rendes tagok száma kettővel fogyott: ugyanis *dr. Váli Béla* kiváló szakíró elhalt, *Faragó Zsigmond* pedig a városból eltávozása folytán, a tagságról lemondott.

Az irattár érdekes okiratokkal szaporodott, a mennyiben *Faliczky Viktor* megyei főlevéltárnok ur a Társaság részére átadta a *Szlávy Viktor* hagyatékában talált s a váradi színészet újabb korára vonatkozó iratokat.

A társ-irodalmi egyesületek közül a kecsbemei *Katona-körrel*, a szatmári *Kölesy-körrel*, a debreczeni *Csokonay-körrel*, az aradi *Kölesy-körrel* és a soproni irodalmi körrel folytattunk levelezést.

Az elmúlt évben megjelent *Évkönyvünk*ket nemcsak a Társaság összes tagjai között osztottuk ki, hanem megküldtük a hazai összes társgyűléseknek, valamint a m. tud. Akadémiának, a helybeli jogakadémia és középiskolák könyvtárainak.

A társasági könyvtár gyarapodásáról csak panaszhangon szólhatunk, amennyiben a tagok közül nem mindegyik küldi be nyomtatásban megjelent műveit. A Társaság megalakulásától a mai napig csak 22 szerző küldte be műveit.

A Társaság a múlt évben [3 felolvasó ülést rendezett.

Az utolsó felolvasó ülés nevezetes arról, hogy

Endrődi Sándor, a nagy költő, itt mutatta be először nagyhirű »Kurucz-nótáinak« egy részét.

A lefolyt évben egy közgyűlést és 7 választmányi ülést tartottunk.

Az ápril 19-ikén tartott közgyűlésnek fontos intézkedése volt az alapszabályok megfelelő módosítása és pályadíjak kitűzésére 200 frt megszavazása, A társaságnak jelenleg tiszteletbeli tagja van 8, rendes tagj 89, alapító tagja 14 és pártoló tagja 116.

Ezekben feltüntetvén a Társaság mult évi mozgalmait és eseményeit: kérjük jelentésünk tudomásul vételét.

Nagyvárad, 1897. április 4.

A választmány nevében:

Rádl Ödön,
elnök.

K. Nagy Sándor,
főtktár.

A számvizsgáló bizottság jelentését szintén egyhangulag elfogadta a közgyűlés, mely szerint a mult évi mérleg bevétele 1600 frt 59 kr. kiadása 726 frt 90 kr. volt s így zénztári mavadvány 873 frt 69 krt tesz ki.

A felmentvényt Láng Jézsef pénztárnoknak megadták.

A pályázatok eredménye.

Ezután a közgyűlés legérdekesebb eseménye az irodalmi pályázatok eredményének kihirdetése közzetkezett.

A közgyűlés a mult évben 200 frt pályadíjat szavazván meg a választmányra bízta a pályadíjak megosztását és a pályázati feltételek meghatározását. A választmány száz-száz koronát tűzött ki pályadíjra egy társadalmi tudományok köréből vett értekezésre és egy novellára és ötven-ötven koronát egy tárczaszerű közleményre és egy lírai költeményre. A pályázat október 31-én járt le. Beérkeztek a következő pályaművek:

A novellára 4 pályamű:

»Tisztességes asszony« (Jelige: A szerelem öl.)

»Álom« (Jelige: Soha többé mind örökké.)

»Szemet szemért« (Rajz) (Jelige: küzdj és bizva bizzál.)

»Rózsaszínű felhők« (Jelige: Vanitas vanitatum.)

A társadalmi tudományok köréből 2 mű:

A 30-as évek színésze Nagyváradon« és »A természettudományok iránya a szépirodalomban« (Jelige: Minden ember idézet őseiből.)

A lírai költemények pályázata meddő maradt.

A novella és költemény bíráló bizottság tagjai voltak: dr. Bodor Károly, Ritoók Emma, Lovassy Andor és dr. Várady Zsigmond egyhangú bírálata szerint egyetlen pályamű sem üti meg még a közép szerűség mértékét sem. Valamennyi tárgya elcsépelet dolog, rossz kidolgozásban telve magyartalanságokkal, lélektani abszurdumokkal. A jelgés levelek ennek folytán a közgyűlés színe előtt elégettettek. Az autodafét Lovassy Andor és Fehér Dezső teljesítették. A pályaműveket a főtktár még egy fél évig megőrzi, kitől az ismeretlen pályázók bármikor visszakaphatják dolgozataikat.

A társadalmi tudományok köréből vett értekezés bírálói voltak: Gyálókay Lajos Nátafalussy Kornél, dr. Hoványi Gyula és dr. Imrik Péter, kik az utóbbi kivételével mind a két munkát elvetették, míg dr. Imrik Péter külön véleményét adott elő.

»A 30-as évek színésze Nagyváradon« című pályaművet a közgyűlés egyhangulag elvetette.

A második pályamű felett hosszas vitakozás keletkezett.

Rádl Ödön elnök azon indítványt tette, hogy mivel a pályamű iránya magyaros, korrekt és szépirodalmi ismereteket árul el, adja ki a Társaság a pályadíjat, habár nem is abszolút becsü a mű. De hogy a jövőre nézve el ne rettentessék a pályázókat, sőt inkább serkentsék, fogadja el a társaság az Imrék véleményét. Azon felhözött kifogás, hogy a materialista tanokat hirdeti, nem áll, mint a szerző utolsó soraiból kitűnik, s mit Rádl fel is olvasott, de nem áll azon ellenve-

tés sem, hogy a »Szigligeti Társaság« czégére alattily irányuműveket nem lehet publikálni s megjutalmazni, mert ha materialistikus lenne a mű, ő maga is ellene szegülne a jutalmazásnak, de másrészt a pályamű csupán konstatálja a realista és materialista irány létezését az irodalomban, de nem hirdeti propagálás végett.

Ezután hosszas vita kezdődött. Az eredmény az volt, hogy a bíráló bizottság indítványát 10 szavazattal 7 ellenében elvetették és a pályaművet díjra méltónak mondták ki.

A jelgés levél felbontatván, abból Ritoók Emma neve tűnt ki.

Az élénk éljenzéssel fogadott eredmény kihirdetése után dr. Sarkadi indítványára a 200 korona pályaművet még a vasárnap folyamán átnyújtották a nyertesnek.

Uj pályadíjak. A jövő évre újra 400 korona pályadíjat szavaztak meg, mely a választmány saját belátása szerinti pályaművekre fog kitűzni.

Az új főtktár.

Rádl Ödön megleghangon emlékezvén meg az eddigi főtktárról K. Nagy Sándorról, ki éveken át fáradhatatlanul vitte a Társaság ügyeit, indítványára a közgyűlés egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott és tiszteletbeli alelnökké választott meg.

Helyébe titkárnak dr. Bodor Károlyt, Lovassy Andort, Winkler Lajost és Dr. Adorján Ármint kandidáltak, kik közül a közgyűlés egyhangulag dr. Bodor Károlyt választotta meg. Az így megüresedett választmányi tagságot pedig dr. Szombathy István reáltanárjal töltötték be.

Dr. Hoványi Gyula lemondását a választmányi tagságról, a közgyűlés nem fogadta el.

A jövő évi költségvetést 1955 frt 19 bevétellel szemben 670 frt kiadással elfogadták. Ez összegben a népkönyvtár segélyezése 100 frttal szerepel.

Levél keletről.

Korfu. Feladva márcz. 31.

Az utazás kezd regényesebbé, de kellemetlenebbé kezd válni. Mikor megpillantottuk vonatunkról a tengert, végig zugott szívünkön a Széchényi szava: »Tengerre magyar.« Repültünk volna rögtön a hajóra, de míg szívünk hajtott, gyomrunk megálljt kiáltott s mi nem a szívre hallgattunk.

Hanem fél 12 óraker felhangzott Gyorgyevits kapitány kommandója s mi rohantunk, repültünk a hajóra. »Matlekovits« a hajónk neve 869 tonnás és 700 löerejű. Valóságos óriásnak láttuk a kikötőben s a töménytelen löerő nagy bizalmat öntött belénk.

Egy éles fütty, kendő lobogtatás (igaz nem volt kinek, de hát így szokás) és mi valóságos tengeri magyarok lettünk.

A félelem legcsekélyebb jele sem látszott rajtunk, sőt többen állították, hogy egy kis tengeri vihart is be lehetett volna venni a programba, ki futná a 400 forintól.

Pár perc alatt kívül voltunk a kikötőn. A hajó akkorát lódult, hogy tizen is össze kopantottuk a fejünket. — A beszéd elnémult s nagyon sajnáltuk, hogy kívánságunk ilyen hamar beteljesedett, — csakugyan vihar volt a nyílt tengeren.

A hajó jobbra-balra dülöngözött, mi pedig elkezdtünk csuklani — pedig nem igen emlegetett senki.

Csak hamar kíváncsi kellett lennem s a hajó korlátján kihajolva közelről bámultam a tengert. Utitársaim hasonlóképpen cselekedtek — valószínűleg egy gondolat bántott bennünket.

A hajó körül hatalmas halak uszkáltak, melyekből sekundát kaptam egykoron, hogy a nevük nem jutott eszembe, azóta sem felejtetem el — busa fejű fízitérek tudományos nyelven, tengeri kutyák parasztosan.

Ekkor még nem tudtam miért vágattak olyan csapatosan, később sejtettem, hogy tengeri rókákra vadásztak.

Bizony kicsi volt a mi bajunk a tenger sima tükréhez képest, s a tenger legalább is tiszter annyi csethál erővel dobálta, mint a mennyi löerővel mi »Matlekovits«-kodtunk.

Most itt ülünk Korfu partjain — olyanforma arczezal mint Marius Kárhágón.

Nagyon szép lehet a sziget — de az utazás reminiscenziái még nagyon érezhetők.

Tengeri kékutazás után — oly szükséges a pihenés.

Szerkesztő ur — ne menjen tengerre a magyar.

Máskor többet,

Egy hajótól — megtörött.

„Kárvallott Adallah.“

Ember emlékezet óta ott árulgatott virágot a kis hid főnél, de a minap reggel amint szokott helyére sietett egy papir skatulya fedelével, melyen ibolya, gyöngyvirág és tűzpiros nárczis csokrok voltak — hát uram fia! — helyét már egy idegen foglalta el egy kosár virággal.

— Kotródjon kend odébb, mert ez az én helyem. De »kend« erre a felhívásra oly szívből kezdett kacagni, hogy szinte rengett bele az utca.

— Hogy-hogy? — Magáé lenne? Ugyan ne mókázzon! Az ibolyák, gyöngyvirágok és a tűzpiros nárczisok gyöngéd fejedelme azonban nem igen értvén a debattirozáshoz — »kend« kosarát hamarosan félredobta. És most az történt, hogy az érzékenyen megsértett »kend« mint egy sebzett talpu oroszán készült a rohamra, mely alatt talán megrendül a környék, de egy váratlan incidens ismét szívbéli hangos kacajra fakasztotta. — Ujhé! Lám, lám! Ez az igazság! Az történt ugyanis, hogy a régi tulajdonos elvesztette helyét visszabirtokolva — erős positiójának biztos tudatában virágait kezdte rendezni, de oly vigyázatlanul, hogy a hid karjára tett skatulyafedél mindenestől a Körözs szöke hullámaiba esett. Oh! mily szívreható látvány volt: a kis ibolyák rémülten nyujtogatták karjaikat, — a gyöngyvirágok ijedten rázták a fegyecskéjüket, míg a haragos piros nárczisok még haragosabbakká lettek a kárvallott Abdallah ügytelensége miatt. Ó te gézengúz Abdallah — kiáltottak a tűzpiros nárczisok, akik nem a vízbe, de a skatulya tetejére estek, mely csendesesen uszott velük tovább. — Te világ csufja! — Te ügytelenség netovábbja — Te . . . te . . .

A megszegyenült Abdallah tovább sompolygott, »kend« pedig ismét elfoglalta a bitorolt helyet.

— Majd visszajövök én még kiáltott bosszút libegve a kárvallott Abdallah s elment más virágcsokrokért.

Szöke vize a köröznek pedig szalad az ibolya, gyöngyvirág és a tűzpiros nárczisokkal tovább. . . . tovább

Szunyog.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei történeti és régészeti egyesület választmánya f. hó 4-én vasárnap d. e. 11 óraker gyűlést tartott dr. Bethy László főispán, elnökle alatt Jelen voltak még: des Echerolles Kruspér Károly. Cséplő Péter, dr. Karácsonyi János, Gálbory Sámuel, Nemeskey Andor, Kotunovits Sándor, Középe ssy Gyula, dr. Némethy Gyula választmányi tagok. A választmánynak dr. Karácsonyi János titkár jelenti, hogy ámbár a város még formaliter nem vette át a muzeum kertet, tényleg elfoglalta amennyiben szorgalmasan gondoztatja. Gálbory Sámuel jelentésére, hogy Rimanóczy Kálmán építész teljesen ki van elégitve s eddigi követeléséről lemondott, a választmány elhatározza, hogy fölszólítja Rimanóczyt a még fennmaradt hiányok pótlására a muzeum épületén, amit annál sürgősebben óhajt az egyesület, mert a legutóbbi eső alkalmával a kupola nagyon sok helyen beázott, ami utóvégre a képeket és szönyegeket veszélyezteti. A választmány különben a köszönetet szavaz Rimanóczynak egy felmerült pénzügyi differenzia kiegyenlítésében tanusított előzékenységiért.

Beöthy László főispán bejelenti és bemutatja Szabó József adományát XV. XVI. XVII. sz. magyar érmekeket, melyekért a választmány köszönetet szavaz az ajándékozónak. Együttel elhatározták a múzeumnak Virágvasárnapon történeendő megnyitását, valamint hirdető plakátoknak készíttetését, melylyel Középsy Gyula bizatlik meg. A választmány elhatározza, hogy májusban közgyűlést tart, amely dr. Karácsonyi indítványára fölolvassal lesz összekötve. Az egyet üdvözölni fogja a bibornokot, ki iránt oly sok tekintetben le van kötelezve arany-miséje alkalmából. Gálbory Sámuel rövid jelentést tesz a pénztár állapotáról, mely elég kedvezőnek nevezhető. A választmány örömmel veszi tudomásul, hogy Kornis Károly gróf az alapító tagok sorába lépett. Rendes tagok lettek: Makucz Ernő, Gyalokay János, ellenben távozás következtében kiléptek. Brüstel Lajos, Bellaágh Aladár. Középsy Gyula újabb adományokról tesz jelentést. Held Ferencz gépész érmekeket, Bereczky Géza a Politikai Ujdonságok régi évfolyamait, Feltóthy Ödön asztalosmester Kossuth bankókat s érmet, Papp Ede vasuti mozdony felügyelő adriai szárított növényeket s egy Rulikovszky kivégeztetését ábrázoló képet ajándékozott az egyletnek. Az egylet a szárított növényeket a főgymnasiumi szertárnak ajándékozta s valamennyi adományozónak köszönetet szavaz. Középsy Gyula indítványára elhatározza a választmány az érme dupla példányainak esetleges becserélését s annak eszközlésével Cséplő Péter őrt bizza meg.

A rabsegélyző egyesület vasárnap délelőtt tartotta meg közgyűlését a fogház épületben. Jelen voltak: Gyalokay Lajos elnök, dr. Bulyovszky József, Füredi László, Mihelfi Adolf, dr. Pop Aurél, Lázár Márton, Böhm Jenő, Zigre Miklós, dr. Grósz Albert, Szász Agoston, dr. Kurovsky Ferencz, Nesztor József. Gyalokay Lajos elnök megnyitó beszédében köszönetet mond a bizalomért, amelyből folyólag elnökké választották; igéri, hogy az egyesület szép czélját minden igyekezetéből előmozdítja. — K. Nagy Sándor titkár eltávoztván, Böhm Jenő ideiglenes titkár terjesztette elő jelentését. Dr. Bulyovszky József kir. ügyész indítványozta, hogy a volt titkár K. Nagy Sándor elévülhetlen érdemeiért, ügybuzgó működéseért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. Az indítványt egyhangulag, lelkesedéssel elfogadták. Titkárrá Kornis Lajos kir. alügyészt választották meg. Az elhalt Jelenffy Kornél helyére dr. Pop Aurélt választották be az igazgató választmányba. Dr. Kurovsky Ferencz felemeltte azon sokoldalú tevékenységet, melyet dr. Bulyovszky József a rabsegélyek méltányos, igazságos kiosztásával kifejt. Indítványára a közgyűlés dr. Bulyovszky Józsefnek köszönetét fejezte ki. Drimba görbedi lakos, aki a rafinézott notorius váltóhamisító Gróza által kevertetett az ismeretes váltóhamisításba, a börtönben magát jól viselvé, e hó 14-én feltételes szabadságra megy. A rabsegélyző egyesület 40 frt segélyt szavazott meg részére. Ezzel az ülés véget ért.

Igazságszolgáltatás.

A Pável-féle tüntetések a kir. Táblán. A jövő héten fog foglalkozni a nagyváradi kir. tábla azzal a monstre bűnperrel, mely ezelőtt néhány évvel Pituk Bélának Pável Mihály gör. kath. püspök elleni támadása folytán keletkezett s melynek az volt következménye, hogy nemcsak a gör. kath. püspöki rezidencia és fiintézet, hanem számos román polgár ablakait is izzé-porrá zúzta a felhevült tömeg. A rendkívül nagy számban vád alá helyezettek felett csak a múlt évben tartotta meg a kir. törvényszék a napokig tartó végtárgyalást, melynek eredményeképp a »Nagyváradi« akkori segédszerkesztője 6 havi börtönnel s a többi vádlottak is kisebb-nagyobb általában véve súlyos

büntetéssel sújtattak. Az ügyet a kir. táblán dr. Molnár Géza kir. táblabíró fogja referálni.

A kolozsvári utcái rablás. Vlagyik Mihály és Szalami Vanye Péter egy kolozsvári utcái korcsmában idogáltak. Több leány is volt e helyen. Vlagyik Mihály észre vette, hogy Szabó Marinál pénz van. A két csavargó erre összebeszél és Szalami Vanye megfogta a leányt, Vlagyik pedig elvette a pénzt anélkül, hogy Szabó Mari észre vette. Mikor ezek eltávoztak, akkor vette észre, hogy a pénzt elvitték. Rögtön jelentést a rendőrségnél és elfogták a tetteseket. Tegnap tartották meg a végtárgyalást s a tettesek a tárgyalás alkalmával az egészett tréfának minősítették. Ennek daczára a törvényszék Vlagyik Mihályt két és félévi, Vanye Pétert pedig kétévi fegyházra ítélte Vádlottak és az ügyész felfebbet az ítélet ellen.

Egy bockor és két évi fegyház. Gärtner József, vándor hárfás. Bejárja az egész világot, aztán ahol lehet lopá is nyakra főre. Belfenyéren Balázs Józsefet szerencséseltette látogatásával az egyszerű ember, szívesen adott szállást a házalónak. Azonban nem volt érte ez hállával, mert mielőtt eltávozott a ládát felakarta feszíteni, de mivel ez nem sikerült, elemelte a láda mellett levő bockorait. Mikor kiakart jönni a Balázs fiával találkozott, ki felismerte az elismert tárgyakat és elakarta lopni. Dulakodás keletkezett, s csak így tudta elvenni Balázs István a bockort. A törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet s Gärtner Józsefet rablás bűntettében mondta ki bűnösnek és két évi fegyházra ítélte, tekintettel a szóban forgó tárgy csekély értékére.

TAVIRATOK.

A Püspöki konferencia.

Budapest. április 5. (Saj. tud. táv.) A szerdai püspöki konferencián Vasaary Kolos hercegprimás fog elnökölni és Fehér Ipoly vezeti a jegyzőkönyvet. A kongrua és autonómia kérdésén kívül, határozni fognak az autonómia kongresszus egybehívásának idejére nézve is. Az egyházfők közül már ma többen Budapestre érkeztek.

A Bádeni kormány marad.

Bécs. ápril. 5. (Saját tudósítónk távirata.) A burgban ma minisztertanács volt, melyen a Baden-kormány összes tagjai megjelentek. A tanácskozáson a király elnökölt. Az uralkodó, elhatározásaképp kijelentette hogy a Baden-i kormány lemondását nem fogadja el.

Bécs ápril 5. (Saját tudósítónk távirata.) A mai döntés előzményei a következők voltak: Badeni tegnap az alkotmányhü nagybirtokosok megbízottaival tárgyalt s úgy látszik, megegyezésre jutott velök az iránt, hogy csatlakoznak az alakítandó többséghez, annak fentartásával, hogy a nemzetiségi kérdésekben szabad kezet biztosítsanak maguknak. A mai döntés után a kabinet változatlan marad, de nem lehetetlen, hogy rövidesen egyes zzemélycserék fognak történni.

Összetérhetetlenség és Bánffy.

Budapest. ápr. 5. (Saj. tud. táv.) Bánffy br. miniszterelnök a szabadelvü pánt mai értekezleten váratlanul bejelentette, hogy az összeférhetetlenségi törvény revideálására hivatott bizottság kiküldését már holnap fogja javasolni a Háznak.

Esküdtszéki törvény tárgyalása.

Budapest apr. 5 (Saját tudós. távirata.) Az országgyűlési igazságügyi bizottsága délu-

tán kezdte tárgyalni az esküdtszéki bíróság szervezéséről szóló törvényjavaslatot.

Chorin Ferencz előadó meglepő élességgel támadta meg azon rendelkezést, hogy az igazságügyminiszter az esküdtszéki bíróság működését az ország egyes területére nézve rendeletileg felfüggesztetheti. Ezt Chorin alkotmány ellenesnek rendőrállamban valónak és esküdtszéki intézmény kompromittálásnak jelenti ki s törvényjavaslat elfogadását a bizottságnak nem ajánlja. Chorin Ferencz ezen támadását általánosan Erdély közeli bukásának biztos jeléül veszik.

Nansen Berlinben.

Berlin apr. 5. (Saját tudósítónk távirata.) A császárnál tegnap délben nagy déjeunor volt, melyre Nansen, Hohenlohe herceg kancellár, a svéd norvég nagy követtel katonai notabilitás, továbbá Rosse cultusminiszter voltak hivatalosak.

Athén ostromzár alatt.

Róma, április 5. A Sáefáni-ügynökség jelenti Sudaból mai kelettel: Az összes hatalmak kiadták tengernagyaiknak az utasítást, hogy Athén békés ostromzárját megkezdjék. A tengernagyk az ostromzáralkalmazási módja felett tanácskoznak.

Török csapatok Krétában.

Odessa, április 5. (Saját tud. táv.) A »Cherson« gőzösre, mely Sebastopolban egy tábori tűzérüteget vett fel, ma itt az 56. török gyalogezred egy zászlóalj szállott fel, mely 657 emberből, 15 tisztből és 20 lóból áll. A gőzös Kréta szigetére indult.

Csatározások.

Athén. ápril 5. (Saját tudós távirata.) Daczára pesszimisztikus jóslatoknak biztosra veszik, hogy holnap Larissa határán nem lesz semmi összeütközés, melyre a görög trónörökös jelenléte elég biztosítékot nyujt. Szigorú parancsot adott ki holnapra s az őrségeket megerősítették. A holnapki ütközetben a törökök sok embert veszítettek.

A görög nemzeti ünnep.

Páris, április 5. (Saj. tudósítónk távirata.) Az Agence Havas írja Athénből, jöllehet biztos adatok még hiányzanak, Görögország blokadja biztosra vehető. Hannotaux kijelentéseit Kréta autonómiáját illetőleg a mai lapok nagy megütközéssel fogadják. Csütörtökön a nemzeti ünnep alkalmából nagy meeting készül, melyen tiltakozni fognak a nagyhatalmak eljárása ellen és a kormánynak bizalmat szavaznak.

Harcz a görög és török közt

Konstantinápoly. Április 5. (Saj. tud. táv.) Szalonikiból jelentik, hogy Gazeja mellett kisonri közelében a görög felkelők és a törökök között harc volt, melyben 38 ember vesztette életét 10 török megsebesült. A török minisztertanács a görög kormányhoz egy jegyzéket fog intézni, melyben a görög csapatoknak Kréta szigetéről való visszahívását fogják kérni, visszautasítás esetén Görögországra fog hárulni a felelősség.

SZERKESZTŐI POSTA.

—gy—snak Helyben. Hogy mennyire képes a sajtó hiba tönkre tenni egy verset, azt magunk is röstelkedve belátjuk s hogy a költőnek a jogos elégtételt megadjuk im itt közöljük általa kijavítva

a két strófát, mely a régivel összehasonlítva egész más értelmű, mert p. o. a »teve« helyett »tulok« teendő, mely nem puppos és így a strófa szebb. Különben itt a javított kiadás:

»Gyermek, ifju, öreg,
Mind a szabadba megy,
Járvány sárga lova
Messze vidékre fut.
Fölkél a beteg is,
Még hül a fekhelye,
S szépen lábain utra kel.

»Gyermek, ifju, öreg,
Mind a szabadba megy,
Járvány sárga lova
Messze vidékre fut.
Fölkél a beteg is,
Nincs csak a hült helye,
S szépen lábain utra kél.

Isten szent keze van
Szárason és vizen
Bölcsen rendezvén
Hol legyen a teve,
Zuzmó, fényű s lomb
Pálma is és iram;
Föld nem emberi gép s
nem öl.

Isten szent keze van
Szárason és vizen
Bölcsen rendezvén
Hol legyen a tulok
Zuzmó, fényű s lomb
Pálma is és iram:
Föld, mint isteni mű,
marad.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város polgármesteri hivatalától.

702. eln.

897

Pályázati hirdetés.

A város törvényhatósági bizottságának f. évi márczius hó 11 ikén 61/5299 sz. a. hozott határozatához képest megüresedett s évi 3000 frt fizetés s 600 [frt] lakbér illetményvel javadalmazott **polgármesteri** állásra ezennel pályázatot hirdetek: felhíván mindazokat kik ezen nyugdíjjogosultsági igénnyel egybekötött állást elnyerni óhajtják, miszerint kellően felszerelt kérvényüket f. évi **május hó 8-ik napjának d. u. 5 órájáig** Nagyvárad város és Biharvármegye főispánjához Méltóságos Dr. Beöthy László

urhoz annyival inkább adják be, mivel elkésve érkezett kérvények figyelembe vételni nem fognak.

N.-Várad 897 márczius 30.

Rácz Mihály

polgármester-helyettes.

113 1-1

ALACS és RITTER

czukrászata

Nagyvárad, Bémer-tér.

Több kiállítás arany-, ezüst- és érdem-éremmei kitüntetve.

Tisztelettel tudatjuk a n. közönséggel, hogy a közelgő **husvétii ünnepekre**

czukor-tojásainkat

3 krtól a legmagassabb árig, valamint **selyem, plüsch és atlas tojásokat** művészi kivitelben

↖ **mérsékelt árban.** ↗

Továbbá **Bonbonierek, kasetták és dobozok** nagy választékban kaphatók. Hirneves **pozsonyi diós és mákos patkók.** Ófelsége által kitüntetett

Chocolad, Salon, Crém-Bombonok

egyedüli készítője.

Postai megrendelések gyorsan és gondos csomagolással bárhova teljesítetik.

A n. érdemű közönség b. pártfogását kérve tisztelettel

ALACS és RITTER,
czukrász.

Horváth János

szüicsmester.

Üzlethelyiség: **Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.**
Orsolya-zárdával szemben.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a mai kor igényeinek megfelelő

szüics-üzletet

rendeztem be, hol **téli ruhákat és szőnyeget nyári megőrzésre**

elfogadok, kezesség mellett.

Üzlethelyiség: **Fő-utca a volt Pelikán üzlete** mellett a kötőde helyiséggel egybe; lakás és műhely: **N.-Magyar-utca 332. saját ház.**

Midőn a n. é. közönség becses pártfogását egyuttal kérem, vagyok

tisztelettel

Horváth János,

szüicsmester.

Sömör

gyógyítása.

A száraz, nedvező pikkelyes sömört (dobrocot) és a velük járó türethetetlen **viszketegséget** biztosan gyógyítja — még azokon is akik eddig seholy sem tudtak meggyógyulni — **Hebra dr. sömörhall** (flechtentod) nevű szere. Alkalmazása külső és ártalmatlan. Ára 6 frt. Az árának pénzben vagy levélbélyegben való beküldése után vám- és portófizetés nélkül küldi a **St. Marie-Druguerie Danzig** (Németországban.)

15-4-5

Szenzációs

31 év óta

fenálló

női- és gyermek felöltő üzletünket
folyó évi szeptember havában

Zöldfa-utca Munk Jakab-féle házba

94 6-20

helyezzük át.

Mire a t. hölgyközönséget értesítjük és figyelmét felhívjuk, hogy összes raktáron levő

női-leány és gyermek felöltők

minden elfogadható árban árusítjuk el.

Kiváló tisztelettel

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utca.

Alapított 1866-ban.

üzlethelyiség

vallozás miatt